

LIFE AMYBEAR (LIFE15
NAT/GR/001108):

Δράση A1. Ανάλυση κοινωνικών εταίρων
[Action A1. Stakeholder analysis]

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ SWOT

(Strengths, Weaknesses, Opportunities and
Threats Analyses)

Τάσος Χοβαρδάς

Δρ. Περιβαλλοντικής Κοινωνιολογίας/
Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόχος της δράσης A1 (Stakeholder analysis) είναι η διερεύνηση γνώσεων, στάσεων, προθέσεων συμπεριφοράς και συμπεριφορών ως προς την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με την προσέγγιση αρκούδας σε καλλιέργειες, παραγωγικές εγκαταστάσεις και οικισμούς αλλά και με την αποτροπή ζημιάς από αρκούδα στην περιοχή εφαρμογής του έργου. Ακόμη, η δράση αποσκοπεί στη διερεύνηση της σχετικής πρόθεσης συμπεριφοράς των εμπλεκόμενων κοινωνικών ομάδων ως προς τη βελτιστοποίηση των συγκεκριμένων πρακτικών με επικέντρωση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής αναφοράς.

Η δράση A1 είναι προπαρασκευαστική για τη δράση C1 (Stakeholder consultation and involvement). Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα της δράσης A1 θα αξιοποιηθούν στη δράση C1 για την διαβούλευση μεταξύ των εμπλεκόμενων κοινωνικών ομάδων και την εμπλοκή τους σε συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, με απώτερο πάντοτε στόχο την εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών ως προς την προστασία της αρκούδας.

Η δράση A1 επικεντρώνεται σε τρεις θεματικές, συγκεκριμένα, (1) την προσέγγιση της αρκούδας σε καλλιέργειες, παραγωγικές εγκαταστάσεις και οικισμούς, (2) την εγκατάσταση ηλεκτροφόρων περιφράξεων ως μέσο αποτροπής ζημιάς από αρκούδα και (3) στους σκύλους φύλαξης κοπαδιών. Επιπρόσθετα, η δράση εξέτασε ζητήματα αποζημίωσης των παραγωγών από ζημιές από την αρκούδα αλλά και τις στάσεις της τοπικής κοινωνίας απέναντι στο είδος.

2. ΜΕΘΟΔΟΙ

2.1 Επιλογή δείγματος και λήψη δεδομένων με ημι-δομημένες συνεντεύξεις

Αρχικά προσδιορίστηκαν οι εμπλεκόμενες κοινωνικές ομάδες και στη συνέχεια καταρτίστηκε ένας κατάλογος πρώτων επαφών για την επιλογή του δείγματος. Ακολουθήθηκε η μέθοδος της σκόπιμης δειγματοληψίας με αφετηρία τον συγκεκριμένο κατάλογο, ενώ στη συνέχεια εφαρμόστηκε η μέθοδος της δειγματοληψίας χιονοστιβάδας για την ολοκλήρωση της επιλογής του δείγματος. Πραγματοποιήθηκαν συνολικά 32 ημιδομημένες συνεντεύξεις διάρκειας 30-60 λεπτών με βάση ένα πλαίσιο συνέντευξης που είχε καταρτιστεί και χρησιμοποιήθηκε ως οδηγός κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων. Ωστόσο, οι συνεντευξιαζόμενοι μπορούσαν να επιμείνουν σε ειδικά σημεία της συζήτησης ή και να αναδείξουν νέες θεματικές με βάση τη ροή της συζήτησης με τον συνεντευκτή. Πριν την έναρξη κάθε συνέντευξης, οι συνεντευξιαζόμενοι ενημερώθηκαν σχετικά με το πρόγραμμα και τη δράση, έδωσαν τη συγκατάθεσή τους για την ηλεκτρονική καταγραφή της συνέντευξης και τους δόθηκε η διαβεβαίωση ως προς την ανωνυμία τους και τη δυνατότητά τους να έχουν πρόσβαση στα αποτελέσματα της δράσης.

2.2 Ομάδες εστίασης

Μετά τη λήψη και ανάλυση των συνεντεύξεων, διεξήχθησαν 5 ομάδες εστίασης στην περιοχή αναφοράς με συμμετοχή μελών των εμπλεκόμενων ομάδων που πήραν μέρος και στο στάδιο των συνεντεύξεων αλλά και νέων μελών που υποδείχθηκαν από τους συνεντευξιαζόμενους. Η συζήτηση στις ομάδες εστίασης συντονίστηκε από τον

συνεντευκτική και υπεύθυνο της δράσης A1, ενώ η διάρκεια των ομάδων εστίασης ήταν μεταξύ 30-60 λεπτών.

2.3 Ανάλυση δεδομένων

Η ανάλυση των δεδομένων από τις συνεντεύξεις και τις ομάδες εστίασης περιέλαβε ανάλυση περιεχομένου και ανάλυση λόγου, με επικέντρωση σε τρεις θεματικές, συγκεκριμένα, (1) την προσέγγιση της αρκούδας σε καλλιέργειες, παραγωγικές εγκαταστάσεις και οικισμούς, (2) την εγκατάσταση ηλεκτροφόρων περιφράξεων ως μέσο αποτροπής ζημιών από αρκούδα και (3) στους σκύλους φύλαξης κοπαδιών. Επιπλέον, η ανάλυση ανέδειξε δύο πρόσθετες κατηγορίες και συγκεκριμένα, ζητήματα αποζημίωσης των παραγωγών από ζημιές από την αρκούδα αλλά και τις στάσεις της τοπικής κοινωνίας απέναντι στο είδος.

2.4 Αναλύσεις SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats Analyses)

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των δεδομένων οργανώθηκαν σε τρεις αναλύσεις SWOT. Συγκεκριμένα, προσδιορίστηκαν τα ερείσματα (strengths), οι αδυναμίες (weaknesses), οι ευκαιρίες (opportunities) και οι απειλές (threats) σε κάθε θεματική. Ερείσματα και αδυναμίες αφορούν σε γνώσεις, στάσεις, προθέσεις συμπεριφοράς και συμπεριφορές κάθε εμπλεκόμενης κοινωνικής ομάδας ως προς τη συγκεκριμένη κάθε φορά θεματική (ενδο-ομαδικά στοιχεία). Ενώ τα ερείσματα προωθούν και ενισχύουν την εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών, οι αδυναμίες δυσχεραίνουν ή παρεμποδίζουν την υιοθέτηση και εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών. Ευκαιρίες και απειλές αναφέρονται σε διομαδικές σχέσεις (διομαδικά στοιχεία), που ενδέχεται και πάλι να ευνοούν ή να παρεμποδίσουν, αντίστοιχα, την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών στην περιοχή αναφοράς του έργου.

Βασική παραδοχή για τις αναλύσεις SWOT είναι ότι το κοινωνικό συγκείμενο της περιοχής αναφοράς και οι ιδιαιτερότητές του διαδραματίζουν ρόλο καθοριστικό ως προς τις επιδιώξεις του προγράμματος. Η δράση A1 μέσα από τις αναλύσεις SWOT θα προσδιορίσει τα στοιχεία εκείνα στα οποία πρέπει να επιστρέψουν οι εμπλεκόμενες κοινωνικές ομάδες στο πλαίσιο της δράσης C1 (Stakeholder consultation and involvement), ώστε η διαβούλευση μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και η εμπλοκή τους σε πρωτοβουλίες εφαρμογής και διάδοσης των βέλτιστων πρακτικών να εδράζεται σε διαγεγνωσμένα ενδο-ομαδικά και διομαδικά στοιχεία της κοινωνίας αναφοράς. Συγκεκριμένα, στη δράση C1 που ακολουθήσει μετά τη δράση A1 οφείλουν να αναδειχθούν και να προωθηθούν τα ερείσματα και οι ευκαιρίες (ενδο-ομαδικά και διομαδικά στοιχεία, αντίστοιχα), τα οποία θα ευνοήσουν την εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών αλλά και να αναχαιτιστούν οι αδυναμίες και οι απειλές (ενδο-ομαδικά και διομαδικά στοιχεία, αντίστοιχα), οι οποίες ενδεχομένως δυσχεραίνουν την εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών.

Πίνακας 1. Ανάλυση SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats Analysis) για την προσέγγιση της αρκούδας σε οικισμούς

	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης	Αγρότες/Κτηνοτρόφοι	Περιβαλλοντικές οργανώσεις	Δασική Υπηρεσία	Κυνηγετικοί Σύλλογοι/Ομοσπονδία
Ερείσματα	Δυνατότητα προσαρμογής συστημάτων αποκομιδής απορριμμάτων	Δυνατότητα προμήθειας και εγκατάστασης μέσωσ αποτροπής προσέγγισης και ζημιάς από αρκούδα	Θεσμική κατοχύρωση της Ομάδας Άμεσης Επέμβασης με τη συμμετοχή περιβαλλοντικών οργανώσεων	Πολλά από τα μέτρα ενίσχυσης των φυσικών τροφικών πηγών της αρκούδας περιλαμβάνονται ήδη στα διαχειριστικά σχέδια	Ένταξη στην Ομάδα Άμεσης Επέμβασης μέσα από την θεσμική κατοχύρωση της συμμετοχής των θηροφυλάκων
Αδυναμίες	Η προσαρμογή των συστημάτων αποκομιδής των απορριμμάτων ενδέχεται να αυξήσει τον χρόνο αποκομιδής	Υψηλή πιθανότητα πολύ σοβαρού ατυχήματος, ειδικά στην περίπτωση ποτίσματος του καλαμποκιού τη νύχτα	Διαπιστώνονται προβλήματα ως προς την προμήθεια και τον χειρισμό αποτρεπτικών και άλλων μέσων	Αδυναμία επιχειρησιακή λόγω της οικονομικής κρίσης και των μειωμένων τακτικών πιστώσεων	Απώλεια σκύλων από την αρκούδα μέσα σε αυλές σπιτιών, στην περίμετρο των οικισμών
Ευκαιρίες	Δυνατότητα εκστρατείας ενημέρωσης στον Δήμο Αμυνταίου για την προσαρμογή των συστημάτων αποκομιδής των απορριμμάτων	Πρόθεση συμμετοχής σε μια ενδεχόμενη επαναφορά του μέτρου ασυγκόμιστης σοδειάς ως τροφικής πηγής για την αρκούδα	Κάθε νέα εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών σε μια καινούρια περιοχή συνοδεύεται από πρόσθετη βελτιστοποίηση	Συνέργεια με κοινωνικούς εταίρους ως προς τον συνολικότερο σχεδιασμό που απαιτείται για την ενίσχυση των φυσικών τροφικών πηγών της αρκούδας	Ενισχυμένος ρόλος της θηροφυλακής μέσα από τη διεύρυνση της συνεργασίας με τη Δασική Υπηρεσία
Απειλές	Η προσαρμογή των συστημάτων αποκομιδής των απορριμμάτων ίσως οδηγήσει την αρκούδα ακόμη πιο κοντά στους οικισμούς	Η τοπική κοινωνία αντιδρά στην εφαρμογή μέσωσ αποτροπής που προκαλούν όχληση	Τα προβλήματα στη σύγκλιση της Ομάδας Άμεσης Επέμβασης δυσχεραίνουν την άρτια λειτουργία της	Ενδεχόμενη αδυναμία παρακολούθησης μακροπρόθεσμου σχεδιασμού δράσεων και παρεμβάσεων	Αίτημα διαχείρισης του πληθυσμού της αρκούδας, γεγονός που ενδέχεται να εγείρει επιφυλάξεις από τις περιβαλλοντικές οργανώσεις

Σημείωση: Ο πίνακας έχει συμπληρωθεί μετά από επεξεργασία των δηλώσεων των συνεντευξιαζόμενων.

Πίνακας 2. Ανάλυση SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats Analysis) για τις ηλεκτροφόρες περιφράξεις

	Μελισσοκόμοι	Κτηνοτρόφοι	Γεωργοί	Περιβαλλοντικές οργανώσεις
Ερείσματα	Οι μελισσοκόμοι αναδεικνύουν τη σημασία του τοπικού συγκεκριμένου στην εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών	Δυνατότητα περίφραξης παραγωγικών εγκαταστάσεων μέχρι μια συγκεκριμένη επιφάνεια	Δυνατότητα περίφραξης συγκεκριμένων τύπων καλλιεργειών και χωραφιών μέχρι μια συγκεκριμένη επιφάνεια	Συσσωρευμένη εμπειρία και γνώση από την εγκατάσταση και λειτουργία των περιφράξεων σε διάφορες περιοχές
Αδυναμίες	<ul style="list-style-type: none"> • Αδυναμία προμήθειας λόγω κόστους και όταν δεν υπάρχει σχετική επιδότηση • Πολλοί μελισσοκόμοι εγκαθιστούν ηλεκτροφόρες περιφράξεις αφού έχουν ήδη υποστεί ζημιά από αρκούδα στο πρόσφατο παρελθόν • Αδυναμία κάλυψης μετακινούμενων μελισσιών με μία μόνο περίφραξη 	<ul style="list-style-type: none"> • Αδυναμία προμήθειας λόγω κόστους και όταν δεν υπάρχει σχετική επιδότηση 	<ul style="list-style-type: none"> • Αδυναμία προμήθειας λόγω κόστους και όταν δεν υπάρχει σχετική επιδότηση • Το κόστος της περίφραξης αυξάνεται σημαντικά ανάλογα με την περίμετρο της έκτασης που πρέπει να περιφραχτεί 	Ανάγκη πρόσθετου και ευρύτερου σχεδιασμού και έρευνας αναφορικά με την συμπεριφορά της αρκούδας μετά την αποτροπή της από ηλεκτροφόρο περίφραξη
Ευκαιρίες	Δυνατότητα επιδότησης ηλεκτροφόρων περιφράξεων σε επικείμενες προκηρύξεις	Δυνατότητα επιδότησης ηλεκτροφόρων περιφράξεων σε επικείμενες προκηρύξεις	Δυνατότητα επιδότησης ηλεκτροφόρων περιφράξεων σε επικείμενες προκηρύξεις	Δυνατότητα περιγραφής τεχνικών προδιαγραφών
Απειλές	<ul style="list-style-type: none"> • Μη επιλεξιμότητα λόγω πολυδραστηριότητας • Διένεξη με κτηνοτρόφους όταν κοπάδια με κτηνοτροφικά ζώα διέρχονται δίπλα ή και μέσα σε μελισσοκομεία με εγκατεστημένες περιφράξεις 	Μη επιλεξιμότητα λόγω πολυδραστηριότητας	Μη επιλεξιμότητα λόγω πολυδραστηριότητας	Η προηγούμενη απορρόφηση σχετικών κονδυλίων ήταν χαμηλότερη του αναμενομένου λόγω έλλειψης σχετικής ενημέρωσης των ενδιαφερομένων

Σημείωση: Ο πίνακας έχει συμπληρωθεί μετά από επεξεργασία των δηλώσεων των συνεντευξιαζόμενων.

Πίνακας 3. Ανάλυση SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats Analysis) για τους σκύλους φύλαξης κοπαδιών

	Κτηνοτρόφοι	Περιβαλλοντικές οργανώσεις	Κτηνίατροι
Ερείσματα	Στην περιοχή υπάρχουν πολλά καλά σκυλιά από την φυλή του ελληνικού ποιμενικού αλλά και συσσωρευμένη εμπειρία για την εκπαίδευση των σκυλιών	Δυνατότητα προμήθειας σκύλων φύλαξης κοπαδιών μέσα από το πανελλαδικό δίκτυο που έχει συγκροτηθεί	Μια σειρά από αλλαγές, μεταξύ των οποίων και αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο εμπλέκουν τους κτηνιάτρους στην φροντίδα των σκύλων φύλαξης κοπαδιών
Αδυναμίες	Ένα από τα προβλήματα στην ανάπτυξη του δικτύου ανταλλαγής σκύλων φύλαξης κοπαδιών είναι και οι ενδο-ομαδικές σχέσεις μεταξύ των κτηνοτρόφων	Οι ζήτηση για σκύλους φύλαξης κοπαδιών που υπάρχει στην περιοχή είναι ιδιαίτερα αυξημένη και δεν μπορεί να καλυφθεί εύκολα από την παρούσα προσφορά	Αδυναμία αποτελεσματικής απεύθυνσης στους κτηνοτρόφους προκειμένου να διαχυθεί πολύτιμη πληροφορία σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές για τους σκύλους φύλαξης κοπαδιών
Ευκαιρίες	Η ένταξη κτηνοτρόφων στο δίκτυο αναμένεται να ενισχύσει την προσφορά καλών σκύλων τόσο από την περιοχή όσο και πανελλαδικά	Η προώθηση και υποστήριξη της δικτύωσης των κτηνοτρόφων βελτιώνει τις στάσεις των τοπικών κοινωνιών απέναντι στις περιβαλλοντικές οργανώσεις	Η ένταξη κτηνοτρόφων στο δίκτυο αναμένεται να αυξήσει τη σημασία που δίνουν οι κτηνοτρόφοι στα σκυλιά τους και να αυξήσει τις ανάγκες κτηνιατρικής φροντίδας και διατροφής
Απειλές	Πολλοί κτηνοτρόφοι έχουν προμηθευτεί σκυλιά μεγάλωσωμα, από φυλές διαφορετικές, γιατί πιστεύουν ότι με τον τρόπο αυτό θα προστατέψουν αποτελεσματικότερα τα ζώα τους	Τα δηλητηριασμένα δολώματα αποτελούν έναν από τους κύριους λόγους απώλειας σκύλων φύλαξης κοπαδιών	Διαπιστώνεται πλημμελής κτηνιατρική φροντίδα και διατροφή των σκύλων φύλαξης κοπαδιών, γεγονός που αντανακλά ότι οι κτηνοτρόφοι δεν αντιμετωπίζουν τα σκυλιά τους ως μακροπρόθεσμη επένδυση

Σημείωση: Ο πίνακας έχει συμπληρωθεί μετά από επεξεργασία των δηλώσεων των συνεντευξιζόμενων.